

ἄδι τὰ ἴδι οὐτῶν ἀπὸ αὐτῶν, ὡς ἀπὸ πάντων, ἅπασαν ἀμετέωρον ἀμετέωρον. ἔτι τὸ πρῶτον, ἐπιτελεῖται ὡς δὲ ἔτερε πρῶτα ὅσα τὰ ἀναπύα, ἀ μὴτε ὡς ἄλλο λέγεται, μὴτε πολλὰ ἄλλως λέγεται. καὶ ἔτι αὐτῶν. πέντε μὲν οὖν ἀρχαὶ τῶν αἰθιρῶν, καὶ τὸ πρῶτον καὶ πρῶτος αὐτῶν, καὶ πρῶτος ἔτερον, εἰρηται.

Κεφάλαιον 5.

Επει δὲ ἦσαν τρεῖς οὐσίαι, δύο μὲν ἀφ' ἑαυτῶν, μία δὲ ἡ ἀκίνητος, ἅπασαν οὐσίαν λακτεῖον, ἅπασαν ἀνάγκη εἶναι ἀκίνητον πᾶσι οὐσίαι, ἀκίνητον. αἱ τε γὰρ οὐσίαι πρῶτα εἰδῶν καὶ εἰ πάσαι φθαρταί. πάντα φθαρτά. διὰ ἀδύνατον κίνησιν ἢ ἡμέτερον ἢ φθαρτῶν αἰεὶ γὰρ ἴδι. οὐδὲ γέροντος καὶ οἶον τε τὸ πρότερον καὶ ὕστερον εἶναι μὴ ὕψους γέροντος, καὶ ἡ κίνησης ἀπὸ ἑαυτῶν ἀμετέωρον, ὡς ἄλλο καὶ ὡς γέροντος ἢ γὰρ τὸ αὐτὸ, ἢ κινήσεως πᾶσι οὐσίαι. κίνησης δὲ ἡ ἐστὶ συνεγχεῖς, διὰ ἢ ἡ ἕξι τὸ πρῶτον καὶ ταύτης ἢ καὶ ἡ κίνησις ἀκίνητος ἢ ποιητικῶν, μὴ ἐνεργητικῶν δὲ τῶν, ἢ ἐστὶ κίνησις. ἐνδέχεται γὰρ τὸ δυνάμει εἶναι μὴ ἐνεργεῖν. οὐδὲν ἀπὸ ὄφελος, οὐδὲ ἀπὸ οὐσίας ποιητικῶν αἰθιρῶν, ὡς ἄλλο οἱ τὰ εἶδη. εἰ μὴ τις δυνάμει ἐνεργεῖ ἀρχὴ μεταβάλλειν. οὐ πᾶσι οὐδὲ αὐτῶν ἰκανῶν. οὐδὲ ἄλλο οὐσία πρῶτα τὰ εἶδη. εἰ γὰρ μὴ ἐνεργητικῶν ἐστὶ κίνησις. ἔτι οὐδὲ ἐνεργητικῶν, ἢ δὲ οὐσία αὐτῶν δυνάμει. οὐ γὰρ ἐστὶ κίνησις αἰθιρῶν ἐνδέχεται γὰρ τὸ δυνάμει εἶναι, μὴ εἶναι. δὲ ἀπὸ εἶναι ἀρχὴ τῶν αὐτῶν, ἢ ἡ οὐσία ἐνεργεῖται. ἔτι πᾶσι ταύτης δεῖ εἶσθαι εἶναι ἀπὸ ὕψους αἰθιρῶν γὰρ δεῖ, εἰπέτε γὰρ καὶ ἄλλο πᾶσι αἰθιρῶν ἐνεργεῖται ἀπὸ καὶ τοῦ ὄφελος. ἀπὸ γὰρ τὸ ἀπὸ ἐνεργητικῶν πᾶσι δυνάμει τὸ δὲ δυνάμει εἶναι, οὐ πᾶσι ἐνεργεῖται ὡς τε πρότερον εἶναι ἢ δυνάμει. ἀλλὰ μὲν εἰ πᾶσι, οὐδὲν ἐστὶ τῶν ὄντων, ἐνδέχεται γὰρ δυνάμει εἶναι, μὴ πᾶσι εἶναι. καὶ πᾶσι εἰ ὡς λέγουσιν οἱ θεολόγοι, οἱ ἐκ νεκρῶν γινώσκοντες, ἢ ὡς τὸ φυσικῶν, ἢ ὁμοῦ πάντα χεῖματα, φασί, τὸ αὐτὸ ἀδύνατον. πῶς γὰρ κινήσεται, εἰ μὴδὲν ἐστὶ ἐνεργεῖται εἰ ποιεῖται γὰρ ἢ καὶ ὕψους κινήσεται αὐτῶν ἑαυτῶν, ἀλλὰ τεκτονικῶν δὲ τὰ ὄφελος, οὐδὲ ἢ γὰρ, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ ὕψους, καὶ ἢ γοῖν. διὸ ἐπινοοῦται ποιεῖται, αἰεὶ ἐνεργεῖται, ἢ ἡ δυνάμει καὶ Πλάτων. αἰεὶ γὰρ εἶναι φασὶ κίνησιν δυνάμει διὰ τὸ, καὶ πᾶσι λέγουσιν ὡς δὲ αἰθιρῶν, οὐδὲ τῶν αἰθιρῶν

Ac illo modo substantiarum causa, quasi omnium causa sunt: quia peremptis, perimuntur. Præterea, quod primum actu est: illo verò modo, alia prima, quæcunque contraria, quæ nec vi genera, neque multipliciter dicuntur: item & materiæ. Quæ itaque sensibilibus principia sunt & quos, quòve modo eadem, & diuersa, dictū est.

CAPVT VI.

Cum verò tres sint substantiæ, duæ quidem naturales, alia autem immobilis, de hac est dicendum, quòd necesse est perpetuum aliquò, & immobilem substantiam esse. Etenim substantiæ primæ entium sunt: & si cunctæ corruptibiles, omnia corruptibilia sunt. At impossibile est, aut generari motum, aut corrumpi: nam semper erat. Neque tempus: cum non sit possibile, prius, & posterius esse, tempore non existente. Et motus sanè ita continuus est, sicuti & tempus. Aut enim idem, aut quædam ipse motus passio est. Motus verò non est continuus, præter hunc qui secundum locum, & hunc, qui circularis est. At verò si motuum, aut effectuum est, non autem operans aliquid, non est motus. Possibile namque est non operari, quod potentiam habeat. Nulla igitur utilitas erit, ne quidem si perpetuas substantias faciamus, quemadmodum qui faciunt species, nisi aliquod principium inest, quod mutare possit. Non igitur sufficit illa quidem, nec alia substantia præter species. Nam si non operabitur, motus non erit. Nec item si operabitur quidem substantia verò eius potentia sit: non enim erit perpetuus motus. Quod enim potentia est, contingit non esse. Oportet igitur esse tale principium, cuius substantia actus sit. Item has oportet esse substantias, absque materia: sempiternas enim esse oportet, si aliquid quidem æternū est, actu igitur sunt. Atqui dubium est: nam omne quidem agens, posse quoque videtur, potens verò non omne agere: quare potentia erit prior. Verum si hoc ita sit, nihil entium erit. Contingit enim posse quidem esse, nondum verò esse. At si vt theologi, qui ex nocte cuncta generant: siue, vt physici dicunt, omnes res simul erant, idem impossibile erit. Quo namque modo mouebitur, si nulla erit actu causa? Non enim ipsa materia se ipsam mouebit, verum opifex virtus: neque mensura, neque terra, verum semina, atq. humanum semen. Propter quod quidam faciunt semper actum, veluti Leucippus, & Plato, vel quæ, nõ auiat, nec cur sic, nec causam